

Нова Верховна Рада нарешті визнає героями УПА і холодноряців?

2

У Холодному Яру відкрили музей і розгорнули рекордне чорне знамено...

4

Отаман Степовий-Блакитний: гроза «різноколірних» окупантів

7

Козацькому роду нема переводу!

Козацький край

Ціна - 2 грн.

№9 (28)
7 травня 2012 р.

ВЕЛИКА ЗВИТЯГА УКРАЇНСЬКОЇ ЗБРОЇ

Збо років тому, у травні 1652 року, козацькі полки ущент розбили польські війська під Батогом. Голову полководця Мартина Калиновського гетьманові Богдану Хмельницькому принесли наколотою на списа. Європейські сучасники порівнювали цю перемогу зі звитягою карфагенян Ганнібала над військом Риму під Каннами...

У РІВНОМУ ПО-КОЗАЦЬКИ ВШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ УСІХ ЗАХИСНИКІВ РІДНОГО КРАЮ

6 ТРАВНЯ У РІВНОМУ, НА ТЕРИТОРІЇ КОЗАЦЬКОГО ТАБОРУ «ГАЙДАМАКИ» ВІДБУВСЯ ФЕСТИВАЛЬ ТРАДИЦІЙНОЇ КОЗАЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ «КУРГАН ЛЕЛЯ».

Це давнє козацьке свято, на якому вшановують пам'ять захисників рідного краю тризною, під час якої кожен молодик чи козак може показати

свою силу, спритність та витривалість. Для цього проводяться ігри, забави та бої лава на лаву.

В програмі фестивалю - показові виступи шкіл козацьких бойових мистецтв і традиційні козацькі ігри в

яких можуть приймати участь як діти, так і дорослі. Навіть для жіноцтва передбачена спеціальна гра. Серед спортивно-масових ігор - «Зняти шапку», «Бій півнів», «Штовхачі», «Чий батько дужчий», «Козаки-розбійники», «Вибити отамана»,

беруть участь вперше - за правилами штовхача, а для досвідчених козаків - лава з ударами.

Також на фестивалі пройшла виставка виробів народних майстрів, діяли різноманітні атракціони - стрільба з лука, катання на конях тощо.

Гостей фестивалю пригощали смачними козацькими стравами. Участь у Фестивалі взяли спортсмени і колективи України, представники української діаспори, Українське козацтво, члени українських громадських об'єднань, які розвивають національні бойові мистецтва, представники шкіл слов'янських бойових мистецтв, творчі колективи.

Організаторами фестивалю є Рівненська обласна федерація бойового гопака, Рівненська обласна федерація

козацького бойового мистецтва "Спас", Дитяче козацьке товариство Рівненщини та Українське вільне козацтво ім. Северина Наливайка.

Ігор АРТЕМЕНКО
— за матеріалами
рівненських ЗМІ

перетягування палиці, перекидання колоди та бій на списах. Кульмінацією фестивалю стала традиційна козацька гра-бій «Лави на лаву». Для тих, що

НОВА ВЕРХОВНА РАДА МОЖЕ НАРЕШТІ «УЗАКОНИТИ» БОРОТЬБУ УПА І ХОЛОДНОЯРЦІВ

Об'єднана опозиція, як один із пунктів своєї передвиборчої програми, висуває на виборах до Верховної Ради вимогу визнати діяльність представників Центральної Ради, отаманів Холодного Яру, повстанців УПА боротьбою за незалежність України.

Про це, коментуючи Gazeta.ua нещодавні урочистості у Холодному Яру, повідомив народний депутат від фракції НУ-НС Тарас Стецьків.

Зокрема, говорячи про необхідність вшанування холодноярських повстанців в Україні на державному рівні, Стецьків зауважив, що для цього необхідно при-

йняти закон, в якому слід оголосити їх борцями за незалежність України і зобов'язати виконавчу владу вшановувати героїв щорічно.

«Такий закон опозиція, як один з пунктів своєї передвиборчої програми, висуває на виборах до Верховної Ради. Йдеться про отаманів Холодного Яру, про діячів Центральної Ради, ОУН-УПА, про всіх борців протягом ХХ століття, які боролися за незалежність, самостійність української держави», — уточнив політик.

«Поки що усе робиться на ентузіазмі історичного клубу «Холодний Яр», Холодноярської ініціативи, окремих по-

літиків і громадських діячів. Необхідно прийняти спеціальний закон. Тоді це буде відзначення на державному рівні. Всі отамани заслуговують на таку пошану», — підкреслив Стецьків.

За словами нардепа, багато країн вже прийняли спеціальні закони щодо вшанування своїх героїв.

«Якщо опозиція візьме більшість у наступній ВР, то такий закон буде, безумовно, прийнятий й у нас. Якщо ми зобов'язуємось у своїй передвиборчій програмі це виконати, то в разі перемоги на виборах до парламенту ми зобов'язані це зробити», — сказав Стецьків.

ПАМ'ЯТАЙ!

Холодноярська ініціатива: «Туристам, які приїдуть на ЄВРО-2012, треба показати Холодний Яр і пам'ятники його Героям»

В Україні з'явився новий пам'ятник селянам, що боролися проти комуністів. 29 квітня 2012 року в селі Соснівка Олександрівського району Кіровоградщини відкрили пам'ятник хліборобам Соснівки та навколишніх сіл, які загинули, захищаючи врожай від більшовиків, у 1920 році. Захід відбувся в межах урочистостей, присвячених вшануванню героїв Холодного Яру.

Пам'ятник зведено зусиллями Холодноярської ініціативи та Історичного клубу «Холодний Яр», а ідея його встановлення належить відомому досліднику української історії Роману Ковалю. Творче втілення в граніті виконав скульптор Дмитро Бур'ян з Черкас.

«Я хочу сказати, що села, які знаходилися при залізниці, найбільше відчували на собі, що таке со-

ветська власть. Село Соснівка якраз і є одним з наших нещасних побитих і спалених українських сіл. Донедаля советська власть хліборобам соснівки — вони вирішили не віддавати хліб і розібрали залізницю. Не встигнувши озброїтися як слід, вони були жорстоко покарані.

видання «Волинь» слова президента Історичного клубу «Холодний Яр» Романа Ковалю.

Андрій Юсов з Холодноярської ініціативи, заявив:

«Сьогодні тут присутні душі тих, хто тоді загинув у боротьбі за свою свободу, за свій хліб, що для них було синонімом волі і країни. Ці душі чекали

понад сто років для того, щоб бути гідно вшанованими на своїй землі. Я хочу попросити пробачення у тих загиблих селян від імені усієї української нації за те, що ми надовго забули про них й так довго збиралися з силами, щоби гідно їх вшанувати».

За його словами, відкриття цього монументу

— подія не лише для Соснівки, а й для всіх людей доброї волі, що борються за свою свободу. «Ми будемо запрошувати туристів, що приїдуть на ЄВРО-2012, відвідати цей та інші монументи, що встановлені на території Холодного Яру. Ми хочемо, щоб європейці побачили

Після жнив 1920 року червоноармійські продовольчі загони заповнили чигиринські села й силою забирали у селян хліб. Мешканці сіл Соснівка, Дев'ятка, Скаржинка і Тирнавка розібрали залізницю, щоб більшовики не могли вивозити зерно. Це призвело до кривавих сутичок, внаслідок яких загинуло чимало українських хліборобів.

Присутній на вшануванні отаман «Вільного козацтва Холодного Яру» Олег Островський підкреслив, що справа загиблих за Волю не була

марною — козацький дух в Україні не помер й донині...

Ігор АРТЕМЕНКО
— за матеріалами
www.volyn.rivne.com

ЛИЦАРІ ЗАЛІЗНОГО ХРЕСТА

ПЕРШИЙ ЗИМОВИЙ ПОХІД АРМІЇ УНР: ВІД БЕЗНАДІЇ «ТРИКУТНИКА СМЕРТІ» – ДО ПЕРЕМОГИ

Цими днями виповнилося 92 роки від Першого зимового походу Армії Української Народної Республіки тилами ворожих Червоної та Добровольчої

піль). Тут українські частини було стиснуто трьома арміями — Червоною, Добровольчою та польською, до того ж вони потерпали від епідемії тифу.

кості складала штаби частин, немущтрові частини, обози і транспорти хворих.

УКРАЇНЬСЬКА АРМІЯ ЗИМОВОГО ПОХОДУ СКЛАДАЛАСЬ ІЗ:

- ◆ Запорізької дивізії отамана Гулого-Гуленка
- ◆ Волинської дивізії отамана Никоніва
- ◆ Київської дивізії отамана Тютюнника
- ◆ Галицької кінної бригади отамана Шепаровича
- ◆ Окремого кінного полку полковника Чижевського
- ◆ Кінної сотні Штабу Армії

Бойовий склад Дієвої армії УНР після семи місяців невпинних боїв, у останній день Зимового походу, в

та 580 шабель. Загальна кількістю 4319 осіб при 81-ому кулеметі та 12 гарматах.

За весь рейд заплі-

лотоношею, Ольвіополем, Голованівськом, Гайсином, Вознесенськом, Ананевом і Балтою.

За оцінками воєнних істориків перший Зимовий похід Армії УНР є найгероїчнішою сторінкою воєнного мистецтва періоду 1917-21 років, під час якого українська армія вперше вдало застосувала партизанські методи боротьби з численними ворогами. Була здійснена головна, найважливіша мета — збережено армію УНР. Зимовий похід дав зразки характерної партизанської війни.

Усі учасники Зимового походу, що повернулися з боїв, були нагороджені орденом Залізного Хреста, який у системі відзначень українського війська посідав «безапеляційно перше місце».

Ігор АРТЕМЕНКО — за матеріалами інтернет-видань

РОЗВІДКА КІННОГО ПОЛКУ ІМЕНІ КОСТЯ ГОРДІЄНКА В ОКОЛИЦІ ТАЛЬНОГО НА ЧЕРКАЩИНІ

армій, які окупували нашу землю. Похід під проводом Михайла Омеляновича-Павленка, який розпочався 6 грудня 1919 року, завершився 6 травня 1920 року виконанням усіх завдань, поставлених перед українським військом. А головним завданням Зимового походу було збереження армії на українській території - у ворожому запіллі, шляхом партизанських дій...

Наприкінці листопада 1919 року рештки Армії УНР (6 листопада 1919 р. УГА відколосалася і увійшла до складу Добровольчої армії генерала Денікіна) опинилися у так званому «трикутнику смерті» (Любар — Чорторія — Миро-

6 грудня 1919 р. на військовій нараді у Новій Чорторії було остаточно вирішено здійснити армією УНР партизанський рейд тилами Денікіна. Зимовий похід тилами більшовиків і денікінців став безпрецедентним в історії воєн за своїм характером і героїчністю. В похіді взяло участь близько 10000 осіб. Проте сам бойовий склад частин нараховував 2000 багнетів, 1000 шабель та 14 гармат. 75% загальної кіль-

СТАРШИНИ КОНВОЮ КОМАНДАРМА ПІД ЧАС ПЕРШОГО ЗИМОВОГО ПОХОДУ АРМІЇ УНР

районі Ямполья на Вінничині 6 травня 1920 року налічував: 2100 багнетів

лям ворога пройдено 2500 кілометрів, проведено більше 50-ти успішних боїв.

Більшість подій походу відбулись на території сучасної Черкаської області, але з рухом більшовицько-денікінського фронту рухалися і українські частини.

Основні битви були під Липовцями, Жашковом, Уманню, Каневом, Черкасами, Смілою, Зо-

ПЕРШИЙ ВІЙСЬКОВИЙ З'ЇЗД:

ВТРАЧЕНІ ШАНСИ ЗАХИСТУ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

В історії українсько-го війська маємо ювілей, що викликає двозначні відчуття. Рівно 95 років тому могутній порив українського народу до Незалежності і готовність стати на її захист з боку величезної кількості українізованих підрозділів армії розвалені імперії спричинили скликання Першого військового з'їзду.

Це були перші невпевнені кроки до створення власної армії і водночас, на втіху ідеям мрійників-соціалістів - гальмування її повноцінної розбудови в умовах наближення інтервенції з боку Росії, підтримуваної місцевою «п'ятою колоною». Так само, як поляки і фіни, в ті дні ми могли назавжди по-

збавитися і від пазурів конаючої сусідської двоголової імперської птахи, втілені у наступі Добровольчеської армії Денікіна, і від обірваної солдатні «диктатури пролетаріата». Як Польщу і Фінляндію, вільну Україну могли минути репресії і голодомори. Якби Україна на якусь мить не випустила добровільно зброю з рук...

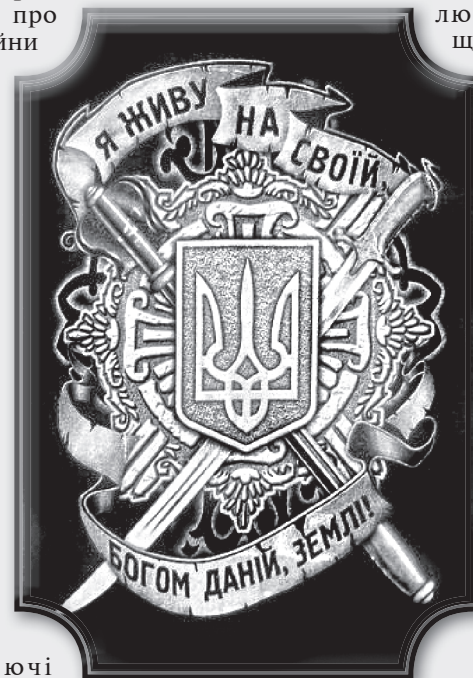
Перший військовий з'їзд був скликаний з ініціативи Українського Військового Організаційного Комітету (голова — полковник Глинський) для координації дій українського військового руху. Відбувся 5-8 (за іншими даними 5-10) травня 1917 року у Києві. На з'їзд прибуло понад 700 деле-

гатів, які представляли 1.580.702 українських воєнків. Відкрив з'їзд голова Української Центральної Ради Михайло Грушевський. До складу президії було обрано Симона Петлюру, Миколу Міхновського, Володимира Винниченка, Юрія Капкана, Степана Письменного.

В центрі уваги з'їзду були питання загальнополітичного характеру. Делегати з'їзду поставили вимогу, щоб Тимчасовий уряд і Петроградська Рада негайно оголосила окремим актом принцип національно-територіальної автономії України і призначила міністра у справах України. З'їзд визнав Українську Центральну Раду «єдиним компетент-

ним органом, призначеним рішенням всі справи, що стосуються цілої України». З'їзд розглянув питання про ставлення до війни та про загальні принципи створення національної армії. Під впливом демагогічних заяв В.Винниченка було відхилено пропозицію М.Міхновського про встановлення збройним шляхом соборної самостійної Української держави. З'їзд прийняв нав'язану прихильниками соціалістичної орієнтації резолюцію, в якій закликав воюючі

сторони до встановлення миру без анексії і контрибуцій і,

фактично, заперечувати необхідність створення регулярної української армії. В резолюції зазначалося, що "... постійне військо як знаряддя панування буржуазних класів не відповідає змаганням народу...". З'їзд розглянув також питання про зміцнення дисципліни у військових частинах та боротьбу з дезертирством, про запровадження викладання на українській мові в усіх цивільних і військових навчальних закладах.

Ігор АРТЕМЕНКО

У ХОЛОДНОМУ ЯРУ ВІДКРИЛИ НОВИЙ МУЗЕЙ І РОЗГОРНУЛИ РЕКОРДНЕ ЧОРНЕ ПОВСТАНСЬКЕ ЗНАМЕНО

Перемишля. Тут можна було бачити й чути автора «Чорного Ворона» Василя Шкляра, віцепікера Верховної Ради Миколу Томенка, лідера ВО «Свобода» Олега Тягнибока, народного депутата-«нашоукраїнця» Тараса Стецьківца та багато інших достойників.

Цікавою була історична реконструкція бою між гайдамаками і загоном червоних окупантів — організатором її, як і торік, був отаман «Вільного козацтва Холодного Яру» Олег Остров-

Світлана КРАВЕЦЬ

Масштабним вдалося і щорічне чергове (традицію започатковано ще 1995 року) вшанування пам'яті отамана Василя Чучупака та його козаків-гайдамаків Холодноярської республіки. Знаний усіма без винятку українцями і знаковий для всіх українців свідомих, Холодний Яр спекотного дня 30 квітня знову зібрав

дент Історичного клубу «Холодний Яр», письменник, який повертає із забуття славні імена звитязців, що боролися за волю України. Виступали на мітингу в Мельниках, освячували прапори і зброю

до посвяти в козаки народний художник, скульптор Микола Теліженко — перед отамановими очима він постав з персональною зброєю — гігантською...сокирою, викованою справжніми ковалями — з клеймом на лезі «Холодний Яр». Щоправда, пан Микола відразу ж зазначив, що не хотів би, щоб ця гайдамацька зброя гуляла по чийсь головах і передав її у дарунок новоствореному Музею Холодного Яру.

Лунали того вечора й пісні — козацькі й повстанські від кобзаря Тараса Силенка, сучасні й піднесено-патріотичні від Володимира Гонського і лідера гурту «Тінь Сонця» Сергія Василюка, зрештою — щойно написаний потужний «Марш холодноярців» від Миколи Моцика, козацького осавула з Корсуня. Є в ній зокрема слова: «Шикуйтеся, хлопці, під Чорнеє знамено! Людського гніву повна чаша вщерть. За рідну землю — вільную державу, Воля України — або смерть!» Здається ці слова, які нині пролунали біля славетного Дуба Залізняка, цей мудрий тисячолітній велетень вже чув не раз — і в часи Козаччини й Гайдамаччини, і в часи Холодноярської республіки. Нині ж марш єднає тих нащадків «славних прадідів великих», які не забули, що воля нації, збереження традицій і зрештою самої державності, здобутої нашими предками, має бути для українця понад усе!..

ський. Оригінальним було місце, де бій відтворювали — широкий яр неподалік від Креселівського лісництва — за пару кілометрів від місця, де в квітні 1920 року загинув Чучупака.

З одного боку яру козаки отамана Островського розгорнули холодноярське величезне чорне знамено з написом «Воля України або смерть», а навпроти хлопці лідера черкаських «батьківщинівців», депута міськради Миколи Булатецького так само вкрили схил жовто-блакитним знаменом рекордних розмірів. Тут, у холодноярській «ущелині», між синьо-жовтим і чорним «берегами» загін червоних грабіжників зробив свій останній «пролетарсько-експропріаційний заплив» і втонув у морі ненависті гайдамак до окупантів... Картинка, звісно символічна, і ніхто цього дня не помер, бо учасники історичної реконструкції з обох сторін були як один патріоти свого козацького краю.

На завершення Дня вшанування полеглих за волю на хуторі Буда, у рамках історико-етнографічного комплексу «Дикий хутір» Олег Островський разом з Лесею Островською та романом Ковалем урочисто відкрив першу експозицію нового Музею історії Холодного Яру, завершивши церемонію влуч-

ною фразою, яка віднині стала новим девізом холодноярського козацтва: «Краще воля без долі, аніж доля без волі!». Тут-таки приймали у козаки-холодноярці десятки бажаючих (але до того ж вартих цього звання) — поруч з музеєм, біля нової церкви, яку «Вільне козацтво Холодного Яру» зводить на честь святого праведного Петра Калнишевського, останнього кошового отамана Запорозької Січі. Нових козаків біля скульптури Святої Покрови зустрічали отаман Островський з шаблею, отець Василь (Циріль) з хрестом і старшина з Кам'янки Юрій Ляшко, який зі свистом розсікав повітря нагайкою і прикладався нею до спини свіжоспеченого козака-холодноярця — щоб той не забував традицій свого народу... Оригінально підійшов

тисячі патріотів з усіх куточків держави.

«Заправляв» на святі традиційно Роман Коваль — президент

хуторі Буда безліч людей — зі stolичного Києва, з хранителя традицій Львова, з приморської Одеси, польського Чернігова, з усієї Наддніпрянщини, Галичини, Слобожанщини, Сіверщини... Звісно ж — і «чорні запорозці» погуділи своїм тулумбасом старі добрі друзі нашого краю, істинні українці з нині польського

біля Гайдамацького ставу, відкривали Музей історії Холодного Яру на

ЧУЖИНЦІ – ПРО УКРАЇНЦІВ

«Козацький край» починає серію публікації підбірки висловлювань чужоземців про Україну: мандрівників, істориків, дипломатів та інших видатних діячів. Щоб зрозуміти велич козацьких часів, розпочнемо з фрази ненависника української волі, царя Московії Петра – з характерних слів того, хто прагнув влади над козаками, але панічно боявся їхнього гніву ... Порівняйте його вимушені компліменти, проціджені крізь зуби, із щирим захопленням Україною європейців – включно з поляками, з якими доля й історія змушували козаків зустрічатися шаблі.

Московський цар **Петро I**: "Малороссийский народ и зело умен и лукав: он, яко пчела любодельна, дает российскому государству и лучший мед умственный, и лучший воск для свечи российского просвещения, но у него есть и жало. Доколе россияне будут любить и уважать его, не посягая на свободу и язык, дотеле он будет волом подъяремным и светочью российского царства, но коль скоро посягнут на его свободу и язык, то у него вырастут драконовы зубы»

1594 р. **Ерїх Лясота**, посол імператора Рудольфа II до Запорозької Січі: "Запорозьські старшини - люди високоосвічені, які добре виховані європейські аристократи, знають всі тонкощі європейської дипломатичної етики, взагалі, дуже культурні європейські лицарі".

Польський історик **С.Старовольський**: "Запорозжці мають закони й дисципліну давніх римлян".

Історик-єзуїт **О.Пірлінг**: "Запорозжці – лицарі степу, герої в бою, забороло Європи на азійському кордоні".

Любор Нідерле, чеський науковець: "Український фольклор, а надто пісні вражають своєю моральною чистотою, високим ідеалізмом, глибиною думки, духовною красою, що створити їх міг лише народ дуже високої, старої культури, глибокого християнського світогляду".

Адам Міцкевич, класик польської літератури: "Україна є невичерпним джерелом ліричної поезії, українські пісні поширюються по всій Слов'янщині".

1574 р. **Ян Красінський**, польський історик: "Хто опанує українську мову, той здобуде ключ до швидкого вивчення всіх інших слов'янських мов, бо українській мові властиві найтипівіші риси слов'янської лінгвістики".

1591 р. **Д.Флетчер**, англійський дипломат: "Черкаси (українці) дуже гарні собою і шляхетні в поведінці..."

1599 р. **Б.Папроцький**, польський письменник, у своїй книжці про лицарське виховання в Україні: "Багато молодих людей з Русі, Поділля і Польщі їздять туди, щоб навчитися лицар-

КАРИНА ЮЗЕФА БРАНДТА «КОЗАЦЬКЕ ВЕСІЛЛЯ»

БОГДАН ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ПІД ЛЬВОВОМ. КАРИНА ЯНА МАТЕЙКА

ського діла, бо там можна досконало вишколитись у військовій справі і єдності. Не думайте, що я підлезую до них, просто я правдиво оцінив їх славні діла, які заслуговують вічної пам'яті нащадків. Як відважні леви, захищають вони християнство... Тому-то послухайте моєї ради-думки: негоже розумній людині домагатися чужого. Не претендуйте на землі й багатства України!"

1650 р. **Гійом де Боплан**, французький мандрівник та картограф: "Українці є розумні, ширі, щедрі і надзвичайно купаються у своїй свободі, без якої не уявляють життя... Козаки смерть вважають кращою за рабство... Сотня українських козаків у таборі, огороженому возами, не боїться ні тисячі ляхів, ні кількох тисяч татар. Козаки – великі митці у виготовленні селітри та гарматного пороху. Усі козаки вміють орати, сіяти, жати, косити, пекти хліб,

виготовляти страви, варити пиво, мед..."

1651 р. **Альберто Віміні**, посол Венеціанської республіки: "Запорозжці – люди прості, але мають бистрий розум, який найкраще виявляється у державному управлінні. Найвищим органом козаків є Рада, на якій вони обмірковують свої справи. Підтримують свої погляди без чванства, все маючи на меті зробити найкраще для загального добра... Через те я сказав би, що ця республіка може рівнятися спартанській..."

1653 р. **Бісаччіо Майоліні**, італійський історик, юрист, вчений: "Це найшляхетніші лицарі і вмілі хлібороби, які уміють також вправно володіти зброєю. Вони відчайдушні у боротьбі, їх воля до перемоги нестримна, аж до самопожертви... при цьому тяга до освіти серед цих простих людей дуже розвинена".

1653 р. **Шевальє**, секретар посольства Франції до Польщі: "Мешканці України, яких сьогодні всі називають козаками і які з гордістю носять це ім'я, мають гарну постать, бадьорі, міцні, спритні до всякої роботи, щедрі й мало дбають про накопичення різного майна, дуже волелюбні і не здатні терпіти ярмо, невтомні, сміливі й хоробрі..."

1654-1656 рр. **Антіохійський патріарх Макарій**: "В Україні багато високоосвічених людей, по всій козацькій землі всі вони, за малими винятками, навіть більшість їхніх жінок та дочок, уміють читати і знають порядок богослужіння та церковний спів".

1654-1656 рр. **Мандрівник П.Алепський**, сирієць: «О, яка це благословенна країна! Що за благословенний народ... І яка ж благословенна земля ця козака!... Яка ж там глибока релігійність – ця прикмета шляхетної душі і чистого серця! Щасливі наші очі, що бачили це, наші вуха, що чули виявлену нам тими людьми ширшу радість і пошану... Дякую тобі, Боже, що ми знову в країні козаків!»

1685 р. **А.Тайлер**, англійський письменник: "Україна – це край, населений вільнолюбною нацією козаків... Козаки України дуже люблять свободу і не зносять нічийого ярма".

17 ст. **Евлія Челебі**, турецький мандрівник: "Українська мова є більш багата та всеохоплююча ніж фарсі, китайська, монгольська та всякі інші". До речі, Челебі цікавили лайливі слова у різних мовах. В українській мові йому вдалося знайти аж... чотири лайливих вирази: "щезни, собако", "свиня", "чорт" і "дідько", на відміну від Московщини, де був виданий своєрідний довідник "русского мата" на сотні сторінок.

17 ст. **Жан Бенуа Шерер**, французький дипломат: «Історія України така цікава і повчальна, що її повинен знати всякий освічений європейець. Бо коли зусилля цього народу до волі ми не пізнаємо, то не пізнаємо й ідей століття... Самі українці нікому, ніде, нічого не накидають, адже народ цей дуже привітний, однак сміливий, чесний і любить над усе волю... Українські козаки воліли невгоди важких походів, аніж спокійне життя рабів... Батьки переказували синам горде почуття незалежності як найдорожчу спадщину, причому клич "Воля або Смерть" був їх єдиним заповітом, що переходив від батька до сина, разом з пращівською зброєю»

Далі буде...

Козацький край
www.cossackland.org.ua

На сайті «Козацького краю» маємо читачів з «ювілейної», 45-ї країни закордону – Литви!

БИТВА ЗА СЕРЦЕ МОЛДАВСЬКОЇ КРАСУНІ

Історія 360-річної давнини: як польський "інвестор" Черкащини постраждав від того, що задивився на ту саму дівчину, що й хлопець із чигиринського Суботова...

27 грудня 1653 року в гетьманській резиденції у Суботові на Чигиринщині панувала жалоба: хоронили гетьманича Тимоша Хмельницького. До рідного Суботова гетьманового сина привезли побратими-козаки — він загинув далеко від рідної землі, захищаючи від ворога Сучавську фортецю свого тестя-молдаванина Василе Лупула. За день до похорону дружина загиблого гетьманича Розанда народила двох синів-близнюків, яким ніколи не судилося побачити свого знаменитого батька. Так закінчилася історія знаменитого подружжя, за життя якого, сповненим інтриги й пригод, з цікавістю спостерігали королівські двори усїєї Європи. А починалося воно з "романтичної війни" за руку й серце молдавської принцеси: між українським гетьманом і коронним гетьманом Польщі...

Затятий ворог українського козацтва

Військова й політична кар'єра цього польського магната була стрімкою: десять років поспіль він був чернігівським старостою, з 1646 року став польним гетьманом, а вже 1651 року — й великим коронним гетьманом. Мав гігантські маєтності по всій Україні, зокрема на Уманщині. У Маньківці Мартин Калиновський звів могутній і розкішний замок — височили муровані вежі, а потужні стіни замку захищали гармати, рови й вали. Зсередины ж стіни замкового палацу Калиновського були оздоблені полірованим дубом, шви між дошками з якого було згладжено так майстерно, що здивовані гості не могли їх розгледіти. Три цитаделі, чотири церкви і три ставки теж прикрасили місто в часи його правління. Лєвовою часткою новобудов завдячувало Калиновському і тодішнє Тальне, а Умань навіть безуспішно намагалися перейменувати в Калинград... Мартин не був меценатом-безсрібником: українців він вважав холопами, яких можна нещадно визискувати. У Маньківці, Умані, Буках та інших місцях на повну потужність працювали буди Калиновського — підприємства, які перепалювали ліс і виробляли поташ, який експортувався в ті часи з нашого краю практично в усі країни Західної Європи — там із нього виробляли мило, скло, соду й фарбу. Рекордний розовий контракт Калиновського з Європою становив одночасно 108 тисяч злотих від продажу поташу. Зрештою, він вигідно передав буди уманського краю в оренду купцеві із Гданська.

Процвітання "бізнесу" в благодатному краї заважало хіба що непокірне і свободолюбиве місцеве населення. "Крилаті гусари" коронного гетьмана нагнали жах на населення окупованої України лише до слушного часу: поки польська

шабля не налетіла на шаблю козацьку, а визвольна війна під проводом знаменитого Хмеля не змусила тремтіти навіть далеко Варшаву... 1648 року об'єднані війська Мартина Калиновського і Миколи Потоцького отримали серйозну поразку під Виграєвом поблизу Корсуня — від військ гетьмана Хмельницького і татарського хана. Два роки Калиновський пробув у татарському полоні, аж поки його не викупили. Переповнений бажання помсти, Калиновський порушує Зборівський мирний договір і нападає на містечко Красне. Від рук польських гусарів тут гине в нерівному бою один із козацьких ватажків Данило Нечай — герой битви під черкаськими Кумейками і брат уманського полковника Матвія Нечая. Та бажання Калиновського помститися Хмельницькому від цього не вщухає: він намагатиметься здобути реванш за Виграїв ще у кількох сучічках, аж поки доля не зведе його у боротьбі із сином Хмельницького за право назвати своєю дружиною доньку правителя Молдавії...

Сивина в бороду, а... голова — на списа

Домна Розанда була молодшою донькою господаря Молдови Василе Лупула. За нею упали і син майбутнього гетьмана великого коронного Миколи Потоцького Петро, і князь Дмитро Вишневецький, внук знаменитого старости Черкас і Канева Байди Вишневецького. На фоні цих молодих вельмож занадто старим видавався ще один жених — Мартин Калиновський, який на той час вже був удівцем. Не знав він, що приказка "сивина в бороду"

Гетьманч Тиміш Хмельницький і його дружина, донька правителя Молдови Розанда, могли б дати новий поштовх славі Суботова...

роду..." отримає для нього несподіване продовження і стане кінцем його життя...

На якийсь час розвиток подій навколо завидної нареченої перервався тим, що її відправили до Стамбула — там, у султанському сералі, вона була гарантом того, що її батько не зрадить Туреччині, чийм васа-

лом він був на той час.

А після повернення Розанди в Молдову у Калиновського з'явився новий суперник — молодий і амбітний син гетьмана Хмельницького Тиміш. Мартин Калиновський гнівно заявляє,

Перемогу Хмельницького під Батогом європейські сучасники порівнювали з перемогою Ганнібала під Каннами...

що холоп княжни не отримає, і вирушає з військом на Поділля, перетинаючи Тимошеві шлях на Молдову. У поході, прозваному романтичним, зголошується взяти участь величезна кількість шляхтичів Литви і Польщі — їх єдне гасло "оборона княжни від дикого, неотесаного козака". У відповідь Богдан Хмельницький пише Калиновському листа в класично-іронічному козацькому стилі: "Неслухняний син мій Тиміш, узв'язавши декілька тисяч війська, йде сватати дочку волосського господаря. Прошу вашу вельможність: зважаючи на спокій вітчизни, відійдіть з вашим військом... Боюся, щоб часом весільні бояри, люди легкодушні, не стали сваритися

барвлення". Військо поляків і найманців-німців було ушент розбите козаками, полягло понад вісім тисяч гусарів, піхотинців і рейтарів, а до намету Хмельницького разом зі скинутими хоругвами полководців Собеського і Одживольського принесли наколоту на списа сиву голову Мартина Калиновського. Тогочасні європейські газети порівнювали цю абсолютну блискучу перемогу Хмельницького з перемогою в античні часи полководця Ганнібала під Каннами. Перемога підняла нову потужну хвилю антипольського повстання по всій Україні, а сама Польща завмерла в жаху. Шляхта тікала за кордон не тільки з України, а навіть зі споконвічно польських міст — чекали вторгнення козацького війська...

у напрямку Брацлава, йде його могутній батько-гетьман з чигиринським, канівським, корсунським і черкаським полками...

Поблизу Батого у травні 1652 року розгорілася ця жорстока битва, що мала "сердечне за-

та повернув Лупулові його трон. Проте легка перемога очевидно викликала запаморочення у гетьманича — він перейшов кордон Валаського князівства, де козаки отримали поразку під Яловицею.

Лупул знову втратив трон і втік до України. Його ж дружина й донька опинилися в обложеної ворогами Сучавській фортеці, яка мала невеликий гарнізон. Тиміш із дев'ятитисячним загonom козаків зумів прорватися до оточеної фортеці на порятунок дружини й теці. Там він сподівався швидко отримати допомогу з України. Проте ще раніше отримали поповнення вороги — найкращі війська "кварціани" з Польщі, які мали могутню артилерію. Поранений осколком польського ядра, що вибухнуло поряд з ним, Тиміш помер на руках своїх козаків. Його шлюб з Розандою тривав усього рік...

Після загибелі гетьманича козаки здали фортецю ворогові на почесних умовах. Визнаючи зв'язку українських лицарів, поляки дозволили їм покинути фортецю зі зброєю, знаменами і тілом свого полеглого полководця — вони повезли його до рідного Суботова. Тут, у Суботові, якийсь час прожила і Розанда з двома синами-близнюками від Тимоша.

Куди вони поділися пізніше — достеменно не знає ніхто. Один з українських переказів розповідає, що 1660 року молодший брат Тимоша, Юрій, який був на той час гетьманом України, видав братову вдову заміж за французького дворянина Анрі де Боа, який покинув службу у поляків і вступив до козацького війська під іменем Андрія Антоновського. Разом вони нібито жили у Рашкові, а в часи Руїни один із бандитських загонів захопив домну Розанду і вимагав розповісти, де заховані скарби її батька. За відмову зізналися, де схованка, жінку стратили...

Молдавська версія прозаїчніша: вона розповідає, що Розанда повернулася на Батьківщину і прожила там 20 років, аж поки під час чергового вторгнення поляків до Молдови її не стратили, як невістку ненависного шляхти Богдана Хмельницького.

Тяжка ти — доля молдавського зятя...

Після розгрому поляків під Батогом Богдан Хмельницький відправив листа майбутньому сватові. Нагадав йому про обіцянку видати Розанду заміж за Тимоша і у звичній іронічній манері натякнув молдавському Лупулові: "Якщо вашій милості не хочеться поріднитися зі мною добровільно, то маємо достатньо війська..." Василе Лупул не змусив повторювати двічі й невдовзі вже гуляли весілля, від якого терпнули п'яти у монархів усіх сусідніх держав — ті переживали за посилення могутності України й незалежності Молдови від Туреччини. Вже зовсім скоро правителі Трансильванії та Валахії організували змову проти Лупула і навіть скинули його з трону. Блискучий рейд козацької кавалерії, очолюваної Тимошем Хмельницьким та Іваном Богунном, викинув із Яс заколотників

з військом, а синові моему, людині молодій, не прийшла думка пошукати першого успіху військового таланту..."

Гоноровий Калиновський дорогою українцеві не поштувався. Не знав ще він, що слідом за Тимошем, який з п'ятьма тисячами козаків пройшов попри уманський Ладизжин

ОТАМАН СТЕПОВИЙ-БЛАКИТНИЙ ШАБЛЕЮ «УРІВНЮВАВ В ПРАВАХ» ОКУПАНТІВ РІДНОЇ ЗЕМЛІ

Петро ДОБРО

9 травня 1921 року в бою проти криворізьких чекістів поліг славний повстанський отаман Кость Степовий-Блакитний. Все його життя слугує прикладом того, як слід любити свій край. Він мріяв стати інженером, та час змусив його взяти до рук зброю і стати славним полководцем...

Справжнє прізвище отамана — Пестушко. Він народився у Ганнівці на Катеринославщині (нині село відноситься до Кіровоградської області). Мав трьох сестер і трьох братів. Під час навчання у міністерській школі отримав репутацію учня, найбільш здібного у математиці. Опісля став успішним студентом Олександрівського механіко-технічного училища (тепер це — Запорізький національний університет).

Коли вибухнула Перша світова війна, від мобілізації не ховався — навпаки, 17-річний хлопчик став добровольцем і пішов на Турецький фронт рядовим. Український солдат у полку був взірцем хоробрості — його штик був устромленим між турецькі ребра частіше, аніж ворожі очі над тими ребрами встигали впіймати останній проблиск леза на сонці... Два Георгіївські хрести на груди солдата — і наказ командування йти на навчання до офіцерської

школи. Закінчував її у грузинському Горі, рідному місті Йосипа Джугашвілі-Сталіна. Поки майбутній повстанський отаман знову йти на фронт, то майбутній тиран з Горі, Сталін вчоргове «мотав строк» у в'язниці...

Закінчивши з відзнакою офіцерське училище, Кость знову вирушає на фронт, цього разу на Німецький. У боях проти кайзерівських солдатів 19-річний підпоручик командував ротою і знову відзначився — цього разу як талановитий офіцер.

Розвал Російської імперії сприйняв чудово — мріяв, що тепер Україна поверне собі славу козацьких часів. Воював у Дієвій армії УНР. Пізніше командував Середньодніпровською групою, яка мала дві з половиною тисячі багнетів і була формально підпорядкована Нестору Махну. Середньодніпровська група отамана, який взяв псевдо Степовий-Блакитний, стала справжнім острахом для «Добровольческой армії» Денікіна. Отаманові хлопці кришили любите-

лів «єдиної і неделимої Рассеї», змушуючи денікінців панічно втікати з українських просторів. Довівши кількість бійців до 3000,

зію (в різний час вона мала від 12 до 15 тисяч воїнів). На вже окупованій більшовиками території цей величезний підрозділ

ПЛАКАТ ЧАСІВ ВИЗВОЛЬНОЇ ВІЙНИ — ПРОТИ «БІЛИХ» І «ЧЕРВОНИХ» ЗАЙДІ З РОСІЇ

Степовий-Блакитний перейменував Середньодніпровську групу на Республіканське військо і почав самостійні бойові дії.

У травні 1920 року створив і очолив могутню Степову диві-

зію (в різний час вона мала від 12 до 15 тисяч воїнів). На вже окупованій більшовиками території цей величезний підрозділ довго вважався не- вловимим, а тільки-но чекісти організували на неї пастку — то вчоргове мали нагоду пожалкувати, що нарвалися. Червоні несли тяжкі втрати щоразу, коли стикалися зі «степовиками».

У вересні 1920 року Степова дивізія об'єдналася зі збройними силами Холодноярської республіки, після чого 24 вересня на нараді отаманів у Медведівці було вирішено обрати Костя Юрійовича Головним отаманом Холодного Яру. Було йому тоді всього лише 22 роки... У «фортеці» Холодного Яру довго не засидівся: знову зняв з місця свою Степову

дивізію і гайнув на простори, здійнявши антибільшовицьке повстання українців по всій Херсонщині й Катеринославщині. Загинув, потрапивши у засідку чекістів 9 травня 1921

ОТАМАН КОСТЬ СТЕПОВИЙ-БЛАКИТНИЙ ЗАГИНУВ У 23 РОКИ...

року — у рідній Ганнівці. Спецоперація окупантів була розрахована правильно: знали, що на відміну від чужих заброд на цій землі, серце покличе українця до рідної домівки...

Влітку 2010 року козаки «Тернівського козацтва» з Кривого Рогу насипали у центрі Ганнівки високий курган з пам'ятним каменем на маківці на честь славного отамана. Та змінилась влада — і нові чиновники постановили, що пам'ятнику борцеві за Волю не місце в «населенном пункте». У відповідь Тернівське козацтво продемонструвало, що перед пам'яттю отамана є не таким вже й великим подвигом удруге насипати курган. Вже рік він височить обабіч траси між Кривим Рогом та Олександрівкою і тепер його бачать вже не тільки ганнівські селяни, а й безліч подорожуючих. Багато хто зупиняється у цьому місці, знімає шапку і вклоняється пам'яті Костя Степового-Блакитного — отамана, який боровся за волю рідного степу і жовто-блакитний стяг Вітчизни...

Давньоукраїнські легенди: квіти, переплетені у віночки щастя й оберегів...

"Віночок вити — життя любити" — з найвіддаленіших літ давньої Оріани линує до нас ці слова.

Вінок у стародавніх віруваннях предків — то таїна продовження роду, його квітучість та багатство, символ щастя, образ одвічної дівочої краси, коли коса до пояса, а в очах ясно зоріє небо. Вінок — то найкраща оздоба для дівчат, коли поруч — наречений у вінку з дубового листа. У день весілля молоду купали в духмяній, настояній на степових квітах, воді. Гарно вбраній царівні ніжно клали на чоло віночок з яскравими та темними стрічками: так має бути завше на довгій життєвій ниві — дні веселі і дні сумні.

Найголовніше зілля для вінків — барвінок. Недарма в народі кажуть: "Стелися, барвінку, аби любов з любов'ю зустрілась". Любовним зіллям, з якого плетуть вінки, вважаються волошки, нагідки, шафран, петрушка, пастернак... Віночки з м'яти, любистку, материнки, волошки, сокирок,

полину були оберегами від вроків та відьомських зазіхань, аби злі духи не змогли зашкодити здоров'ю та, особливо, святій заповіді Землі — бути матір'ю. М'ята вважається оберегом дитини та її

Материнка — символ материнської любові та здоров'я дітей.

Волошки — символ хлоп'ячої краси і доброти, дівочої скромності та ніжності.

Сокирки — польове зілля

Хміль — символ родючості, молодого буяння та любові. Він є і символом хоробрості та відваги, гнучкості та розуму. Коли молода йде під вінень, мати обсіпає її хмелем.

Петрушка, як і полин, на Русалчин Великдень оберігає від мавок і русалок.

Червоні маки означають красу і молодість та їх скороминучість. Вінок з червоних квітів — символ дівочої чистоти та краси. Мак має чарівну силу, яка захищає від усякого зла.

Лілея — символ дівочих чарів, чистоти та цноти. Давня назва квітки — крин, що має спільний корінь зі словом "криниця".

Виноград — символ життєвої ниви, радості і краси новоствореної сім'ї, в якій чоловік — сіяч, а жінка ростить і плекає дерево роду.

Білий бузок (без) — скромність, молоде родинне життя.

Шанувалися нашими прародителями й інші

квіти: Рожа-троянда — квітка, що нагадує собою сонце. Вона найперша серед квітів і є символом доброзичливості, достатку, роїна бджіл. Червона рожа — дівоча краса та чистота. Рожею, або ружею, називають троянду, шипшину, мальву, інди — руту. Її зелень — це радість, колючки — печаль, квіти — слава.

Рута символізує тугу та гірке життя.

Котики, польові квіти, — символ родючості, зростання та плодючості, а отже, й урожаю.

Півонії — розквіт дівочої краси та зрілості.

Чорнобривці — юнача краса.

Іриси — спокій та живучість.

Нарцис оберігає дівчину від "напасті".

Папороть, як і розмай-зілля, причаровує хлопця.

Братки польові — брат і сестра, які, не знаючи про

свою рідність, скоїли тяжкий гріх і поборалися; є символом застерення від коханця по крові.

Лобода — символ нужди та вбогості: "Зроби хату з лободи, до чужої не веди", "ото ласа їда — з часником лобода".

Конвалія лікує недуги серця.

Дивосил — «корінь дев'яти сил», змицнює та повертає здоров'я.

Від відьомських зазіхань, проти чарів та вроків у вінок вплітають полин, любисток та часник. Останній охороняє людину від усякого лиха та напастей, особливо ж від гадюк. Його вплітають також у коси молодої перед вінчанням.

Плетений вінок з колоссям — символ добробуту та плодючості. Сніп жита вноситься в хату під Різдво на Святий вечір; сніп жита або сплетений з жита вінок ставляться в головах молодих у першу шлюбну ніч.

Щоб уві сні дізнатися якусь таємницю або побачити власну долю, клали під подушку сон-траву...

З книги Валерія ВОЙТОВИЧА «Міфи та легенди давньої України»

Вознесіння Господне

Цього року свято Вознесіння Господа Нашого Ісуса Христа припадає на 24 травня.

На сороковий день після Христового Воскресіння відзначається свято Вознесіння Господнього.

Після пасхальних подій учні Христові ще не цілком відчували все їх значення. Їм було досить знати, що «Господь живий», що Він воскрес. Вони повернулися з Єрусалима до Галилеї, і там Він не раз являвся їм: то на горі, то на березі озера. Світлий мир зійшов у їхні душі, про майбутнє вони мало задумувались. Та і як могла цим простим рибалкам прийти в голову думка, що вони призначені для підкорення світу Христові!

Коли Ісус жив серед них, вони в усьому покладалися на Нього. Тепер Він знову з ними. Після випробувань настав час спокою. Вони не знали, що земна путь Месії вже завершена, що віднині їм самим треба прокладати дорогу Добрій Новині.

Аж ось Він являється перед ними на одному з галилейських пагорбів. Усі падають навколішки, і в тиші лунає Його голос: «Отже, йдіть, навчайте всі народи, хрестячи їх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, навчаючи їх зберігати все, що Я заповів вам; і ось Я з вами по всі дні, до кінця віку» (Мф. 28:18-20). А потім – знову Єрусалим. Єлеонська гора, де Ісус раніше любив бувати з учнями. Звідти видно святе місто, а за ним – неозорі простори світу, що чекає апостолів. Господь підняв руки і поблагословив їх. Осяйна хмара слави сховала Його. Проте учні не відчували себе самотніми й покинутими. Віднині Спаситель буде з ними завжди. Коли Він благословив їх, то хмара відділила Його від них. Це хмара і тепер ще не зникла: ми не бачимо Христа очима своїми тілесними, але Він залишається тут, на землі – Він і на небі, Він Бог – Він і людина, Він у вічності – Він і з нами в нашому короткому житті. Ми можемо доторкнутися до Нього, можемо почути Його голос, бо Господь з нами. А з послань святих Апостолів навчаємося правд Божих, а також настанови, для земного нашого життя.

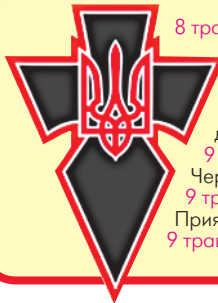
Дорогі читачі «Козацького Краю», вітаю Вас з цим величним святом! Хай Всемиловитий Господь Наш Ісус Христос укріпить нас у вірі, надії і любові! Бажаю Вам здоров'я, миру, злагоди й добра!

З повагою підготував настоятель Храму святих Первоверховних Апостолів Петра і Павла м. Чигирин протоієрей Василь Циріль

ДЕНЬ В ІСТОРІЇ

8 – 21 травня

8 травня 1894 р. народився Іван Пекорчук, підполковник Армії УНР, член штабу Українського визвольного війська (1943).
8 травня 1895 р. народився Петро Васкул, сотник УГА, член Проводу ОУН.
9 травня 1890 р. народився Кирило Осьмак, президент УГВР.
9 травня 1921 р. від московської кулі загинув Кость Пестушко, отаман Степової дивізії.
9 травня 1933 р. москалі розстріляли українських підпільників Сергія Клепача, Андрія Череп'яного, Феодосія Череп'яного та Павла Великого.
9 травня 1959 р. помер Григорій Трух, командир сотні УСС, редактор часописів "Наш Приятель" і "Світло".
9 травня 1984 р. помер козак Армії УНР, письменник Борис Антоненко-Давидович.

10 травня 1879 р. народився Симон Петлюра, Головний отаман Армії УНР.
10 травня 1940 р. москалі розстріляли Якова Водяного, черкаського полковника Вільного козацтва.
11 травня 1907 р. у Києві з ініціативи Михайла Грушевського засновано Українське наукове товариство.
11 травня 1912 р. народився письменник Михайло Стельмах.

12 травня 996 р. у Києві освячена перша на Русі кам'яна церква - Десятинна
12 травня 1895 р. у перемишльській гімназії почали викладати українською мовою.
12 травня 1901 р. в родині вченого Івана Пулюя народився Олександр Пулюй, січовий стрілець, хорунжий УГА та Армії УНР, винахідник.
12 травня 1920 р. у Кривому Розі постала Степова дивізія.
13 травня 1849 р. народився письменник Панас Мирний.
13 травня 1933 р. застрелився письменник Микола Хвильовий.

14 травня 1709 р. російське військо зруйнувало Запорізьку Січ у відповідь на перехід козаків-запорожців на бік гетьмана Мазепи.
14 травня 1733 р. помер кошовий отаман Запорозької Січі, союзник гетьмана Мазепи і сподвижник Пилипа Орлика Кость Гордієнко (Голово)
14 травня 1871 р. народився письменник Василь Стефаник.
14 травня 1895 р. народився Василь Голинський, стрілець Гуцульської сотні УСС та Гуцульського куреня УГА.
14 травня 1920 р. народилася Ярослава Стецько, українська політична діячка, журналістка. Співорганізатор Червоного Хреста УПА, жіночої мережі і юнацтва ОУН.
14 травня 1941 р. від московської руки загинув Ананій Волинець, повстанський отаман, підполковник Армії УНР.

15 травня 1873 р. народився гетьман України Павло Скоропадський.
15 травня 1897 р. народився Петро Сандуляк, поручник дивізії "Галичина".
15 травня 1939 р. помер Павло Ковжун, художник, редактор газети "Козацька думка", працівник інформаційного бюро Сірої дивізії Армії УНР.
15 травня 1981 р. помер Максим (Тарас) Бульба-Боровець, отаман УПА "Поліська Січ" (1941), командир Української народно-революційної армії (1943).
16 травня 1638 р. запорозький гетьман Яків Остриян на р. Стариці розбив польське військо.
16 травня 1648 р. Богдан Хмельницький розгромив річпосполитське військо під Жовтими Водами.
16 травня 1954 р. вибухнуло повстання політ'язнів у Кінгірі.
16 травня 1960 р. в російській неволі загинув Кирило Осьмак, президент УГВР.
16 травня 2004 р. співачка Руслана Лижичко стала першою українкою, яка отримала цілковиту перемогу на престижному музичному конкурсі «Євробачення».

17 травня 1887 р. народився Кость Мельник, поручник УГА та дивізії "Галичина".
18 травня 1876 р. Емським указом російський уряд заборонив українське письменство, видання і ввезення з-за кордону української літератури, заборонив театральні вистави українською мовою.
18 травня 1920 р. у боях з більшовиками загинули Гриць Бурба, командир 4-ї сотні полку Чорних запорожців, лицар Залізного хреста Армії УНР; Ілько Зінко, козак 2-ї сотні полку Чорних запорожців Армії УНР; Олекса Савенко, козак 1-ї сотні полку Чорних запорожців Армії УНР, лицар Залізного хреста Армії УНР.
18 – 20 травня 1979 р. загинув композитор і співак Володимир Івасюк.

19 травня 1975 р. помер Павло Сумароків, старшина полку Чорних запорожців, командир 6-ї сотні 30-го полку дивізії "Галичина", лицар Залізного хреста Армії УНР.
20 травня 1969 р. помер Ріхард Ярій, сотник УГА, сотник Армії УНР, член Проводу ОУН(б), полковник ДУН.
21 травня 1892 р. народився Кость Смовський, командир 1-ї бригади Окремої кінної дивізії, генерал-хорунжий Армії УНР.
21 травня 1895 р. народився Олександр Хмара, сотник УГА, поручник дивізії "Галичина".
21 травня 1896 р. народився Борис Шевченко, командир 1-ї сотні Окремого кінного партизанського дивізіону ім. П. Болбочана, лицар Залізного хреста Армії УНР.
21 травня 1896 р. народився Іван Лемішка, командир сотні 1-го ескадрону 8-ї бригади УГА, лікар дивізії 1-ї УД УНА.

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ №18773-7573ПП від 18.01.2012 р.

Козацький край

Головний редактор –
Олег ОСТРОВСЬКИЙ
Шеф-редактор – Віктор ВОЛЯ
Редактор випуску – Петро ДОБРО
Голова редакційної ради –
Володимир МУЛЯВА
Засновник – Чигиринська ГО
"Вільне Козацтво Холодного Яру"

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС ГАЗЕТИ – 89155

Адреса редакції:
вул. Ільїна, 330, к.4, м.Черкаси, 18005, тел.: (0472) 31-29-74
E-mail: Cossack_land@i.ua
Газета віддрукована в ПП Руденко Ю.І.,
м.Черкаси, вул.Вербовецького, 1а. Тираж – 10 000 екз.
Замовлення №